

श्री
राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौं, मुकाम पुलचोक ललितपुर

इजलास

माननीय अध्यक्ष श्री विनोद शर्मा
राजस्व सदस्य श्री राजेन्द्र पौडेल
लेखा सदस्य श्री पुष्प प्रसाद गुरागाईं
फैसला

२०७७/०७८ सालको निर्णय नं. ५१
पुनरावेदन नं. : ०७५-RB-०३२५
पुनरावेदन दर्ता मिति: २०७६।०९।१६
मुद्दा: आयकर।(२०६७/०६८)

जि. बारा रामपुर, टोकनी स्थित डाबर नेपाल प्रा.लि.को तर्फबाट ऐ.को अधिकार प्राप्त
वित्तिय नियन्त्रक तथा कम्पनी सचिव का.जि. का.म.न.पा. वडा नं. ३५ कोटेश्वर
बस्ने वर्ष ३५ को अमित कुमार बाजला१ } पुनरावेदक

विरुद्ध

ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुर१ } प्रत्यर्थी
आन्तरिक राजस्व विभाग, लाजिम्पाट, काठमाडौं१

शुरु निर्णय गर्ने कार्यालय र अधिकारी

शुरु निर्णय गर्ने कार्यालय : ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुर
शुरु निर्णय गर्ने अधिकारी : प्रमुख कर प्रशासक जगदिश रेग्मी
शुरु निर्णय मिति : २०७०।०४।२८

उपस्थित कानून व्यवसायीहरु

पुनरावेदकका तर्फबाट : विद्वान अधिवक्ता श्री नारायण नेपाल
प्रत्यर्थीको तर्फबाट : विद्वान उप-न्यायाधीवक्ता श्री दिपक भण्डारी
: विद्वान सहायक न्यायाधीवक्ता श्री ठाकुर प्रसाद बस्ताकोटी

ठूला करदाता कार्यालय हरिहरभवन, ललितपुरबाट मिति २०७०।०४।२८ मा तथा आन्तरिक राजस्व
विभागबाट मिति २०७०।०९।२८ मा भएको निर्णय उपर आयकर ऐन, २०५८ को दफा ११६ तथा
राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ६(१) बमोजिम यसै न्यायाधिकरणको क्षेत्राधिकार भित्रको
रही दर्ता हुन आएको प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य यसप्रकार रहेको छ।

मुद्दाको तथ्य

१. डाबर नेपाल प्रा.लि.बाट आर्थिक वर्ष २०६७।०६८ को आय विवरण आयकर ऐन, २०५८ को दफा ९९ बमोजिम कर निर्धारण गरी सोही ऐनको दफा ९६ अनुसार करयोग्य आय रु. ३४,७३,६८,६४५।०० कायम गरि ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरमा मिति २०६८।०९।२६ मा आय विवरण पेश भएको।
२. सो आय विवरण अध्ययन, छानबिन तथा परीक्षण गर्ने सिलसिलामा आयकर ऐन, २०५८ बमोजिम समावेश गर्नुपर्ने आय समावेश नगरेको कट्टी गर्न नपाईने खर्च दाबी भएको देखिएकोले सोही ऐनको दफा १०१ बमोजिम संशोधित करयोग्य आय कायम गर्नुपर्ने भएको हुँदा सो बमोजिम गर्नु नपर्ने कुनै ठोस सबुद/प्रमाण भए पत्र प्राप्त भएको मितिले दिन १५(पन्ध्र) भित्र पेश गर्न आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०१(६) बमोजिम करदाताका नाममा ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरबाट मिति २०७०।०४।०६ मा लिखित सूचना जारी भएको।
३. ठूला करदाता कार्यालय, हरीहरभवन, ललितपुरबाट मिति २०७०।०४।०६ मा जारी भएको सूचना करदाताले मिति २०७०।०४।११ मा बुझी उक्त सूचना उपर मिति २०७०।०४।२० मा जवाफ पेश गरेको।
४. करदाताले पेश गरेको जवाफमा लिएको जीकिर समेतलाई अध्ययन गर्दा Plant and Machinery को लागतमा रहेको ब्याजको अंश बापतको रकम आयकर ऐन, २०५८ को दफा १४ अनुसार खर्च दाबी गर्नु पर्नेमा सोही ऐनको दफा १९ अनुसार खर्च दाबी गरेकोलाई मात्र नसकिने, उक्त कार्यालयले कानूनी उपचारको लागि कानूनी सल्लाहकार राखि कानूनी सेवा शुल्क भुक्तानी गरेको खर्च होइन भन्ने कुनै प्रमाण पेश गर्न नसकेको, मर्मत खर्च बापत दाबी भएको खर्च कट्टी मिनाहा दिन सक्ने अवस्था नरहेको, बिक्रि भै सकेको सामानको कुनै कारणले हानी नोक्सानी भएमा सोको जिम्मेवारी बिक्रिकर्ताको नभै खरिदकर्ताको हुने र खरिदकर्ताले नै कानूनी प्रक्रिया पूरा गरी सोको खर्च कट्टी लिनुपर्नेमा करदाता आफैले खर्च कट्टी लिएको कानून संगत नदेखिएको, शर्त पालना नगरी तिरेको जरिवानाको खर्च कट्टीलाई मान्यता दिने अवस्था एवं आधार नदेखिएको र झुटा कारोबार देखाई नक्कली बिल बिजकको आधारमा उत्पादन लागत खर्च दाबि समेत गरेको हुँदा करयोग्य आय रु. ३८,८१,६०,२०७।०० (अठतीस करोड एकासी लाख साठी हजार दुई सय सात रुपैयाँ मात्र) मा आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०१ बमोजिम संशोधित कर निर्धारण हुने गरी ठहर गरी ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरबाट मिति २०७०।०४।२८ मा संशोधित कर निर्धारण आदेश जारी भएको।
५. करदाताले ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरबाट मिति २०७०।०४।२८ मा भएको संशोधित कर निर्धारण आदेशमा चित्त नबुझाई पुनरावलोकनको लागि आन्तरिक राजस्व विभागमा निवेदन पेश गरेकोमा आन्तरिक राजस्व विभागले कारोबारको सबुत तथा कर लेखपरीक्षण प्रतिवेदन समेतका आधारमा आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०१ को उपदफा ३ अनुसार मिति २०७०।०४।२८ मा ठूला करदाताका कार्यालयले गरेको कर निर्धारणको

निर्णय र सो निर्णय बामोजिम सोही मितिमा जारी गरेको संशोधित कर निर्धारण आदेश कानूनसम्मत नै देखिएको हुँदा निवेदकको निवेदन जिकिर नपुग्ने ठहर्छ भनी मिति २०७०।०९।२८ गरेको प्रशासकीय पुनरावलोकनको निर्णय।

६. आन्तरिक राजस्व विभागबाट प्रशासकिय पुनरावलोकनको लागि दिएको निवेदन उपर मिति २०७०।९।२८ मा निर्णय भएपश्चात करदाता डावर नेपाल प्रा.लि.का तर्फबाट राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ९(१)(क) अनुसार निर्धारित कर रकम रु.६,६७,५१,५२८।३८ को ५०% ले हुने रकम रु. ३,३३,७५,७६४।१९ दाखिला गर्नुपर्नेमा आय विवरण साथ अग्रिम दाखिला भएको रु.५,२४,९८,९१६।६४ र प्रशासकिय पुनरावलोकनका लागि दाखिला भएको रकम रु.४७,६०,०००।- गरी जम्मा रु. ५,७२,५८,९१६।६४ दाखिला गरी यस न्यायाधिकरणमा शुरू ठूला करदाता कार्यालयबाट मिति २०७०।०४।२८ मा भएको संशोधन कर निर्धारण सम्बन्धी निर्णय र आन्तरिक राजस्व विभागले गरेको निर्णय उपर पुनरावेदकले कानून, प्रमाण, बस्तुनिष्ठ आधारमा आफूले कायम गरेको करयोग्य आय विपरित बढी आय कायम गरेको, आयकर ऐन २०५८ को दफा १०, ११, १२, १३, १४, १५, १६, १७, १८, १९, २० र २१ को किटानी पुर्वावस्था बेगर केवल हचुवाका आधारमा खर्च रकम अमान्य गरि लेखा, खाता, बिल, बिजक वमोजिम प्रमाणित आयलाई नमानी करको दायित्व बढाई कर निर्धारण गरेको, आन्तरिक राजस्व विभागले सुनुवाईको मौकासमेत प्रदान नगरि ठूला करदाता कार्यालयको प्रतिक्रियालाई मात्र निर्णयको आधार बनाएको, सर्वोच्च अदालतबाट प्रतिपादित सिद्धान्त ने.का.प. २०६६, अंक ५, नि.नं. ८१३९, पृष्ठ ७१५ र ने.का.प. २०६३, अंक ३, पृष्ठ ३३७ मा आधारित भएर फैसला नगरेको, पुँजिकृत गरिएको ब्याज भनी पुँजिकृत भागलाई अमान्य गर्दा सो खर्चलाई आयकर ऐन, २०५८ को दफा १४ बामोजिम समायोजन गरीमात्र करयोग्य आयको गणना गर्नुपर्नेमा त्यसो नगरिएको, Repair and Maintenance सम्बन्धमा दोहोरो रूपमा कर लगाउन नमिल्ने सिद्धान्त विपरित निर्णय गरेको, आयकर ऐन, २०५८ को दफा १४ बामोजिम ब्याज खर्च स्वतः कट्टी गर्न पाउनुपर्ने हो, कट्टी गरिएको छैन भने दफा १०१(१) बामोजिम कर अधिकृतले समायोजन गरिदिनु पर्ने हो तर यसो नगरेको, तोकिएको समयमा सामान निकासी गर्ने शर्त पूरा हुन नसकेमा लाग्ने भन्सार महसुलमा थप भन्सार महसुल मात्र लाग्ने व्यवस्था रहेको हुँदा थप भन्सार महसुल आफैले हुँदै नभएको जरिवाना नामाकरण गरि करको भार बोकाएको, भुक्तानी नै नभएको ब्याज खर्च दाबी गरेको भन्दै करयोग्य आयमा समावेश गर्ने भनी जिकीर लिइएको हकमा प्रथमतः तथ्य नै बङ्ग्याई ब्याज खर्चलाई करयोग्य आयमा समावेश गरेको, ठूला करदाता कार्यालयको संशोधित कर निर्धारण आदेशमा आयकर ऐन, २०५८ को दफा १२०(क) र १२०(ख) बामोजिम शुल्क र सोही ऐनको दफा ११९ र ११८ बामोजिमको ब्याज निर्धारण कानून विपरित रहेको हुँदा ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरको मिति २०७०।०४।२८ को कर निर्धारण आदेश र सोहि निर्णयलाई सदर ठहराई भएको विभागको

२०७०।०९।२८ को निर्णय बदर गरी न्याय इन्साफ पाउँ भनी प्रत्यर्थीका तर्फबाट यस न्यायाधिकरणमा परेको पुनरावेदन पत्र।

७. यसमा प्रस्तुत मुद्दा पुनरावेदन दायरीमा दर्ता गरी आ.व. ०६४।०६५, ०६५।०६६, ०६६।०६७ को यस न्यायाधिकरणबाट मिति २०७१।१।२३ मा भएको फैसलाका मिसिलहरू प्रमाणका लागि झिकाई साथै राखी विपक्षी कार्यालयको तर्फबाट विशेष सरकारी वकिल कार्यालयलाई सूचना समेत दिई नियमानुसार गर्नु भनी मिति २०७६।०४।२२ मा यस न्यायाधिकरणबाट भएको आदेश।

ठहर खण्ड

८. नियम बमोजिम पेशी सूचीमा चढी निर्णयार्थ इजलास समक्ष पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दामा पुनरावेदक करदाता डाबर नेपाल प्रा.लि. का तर्फबाट उपस्थित हुनुभएका विद्वान अधिवक्ता श्री नारायण नेपालले विपक्षी कार्यालयबाट करदाताले जिकिर लिएका विषयहरूमा आयकर ऐन, २०५८ ले निर्दिष्ट गरेका प्रावधान विपरित हचुवाको आधारमा खर्च रकम अमान्य गरी लेखा, खाता, बिल, बिजक बमोजिम प्रमाणित आयलाई नमानी करदाताबाट भएका वास्तविक कारोबारको आय विवरणलाई अमान्य हुने गरी भएको निर्णय त्रुटिपूर्ण रहेको हुदाँ सो बदर गरी पुनरावेदन जिकिर बमोजिम गरी पाउँ भनी तथा प्रत्यर्थी कार्यालयहरूका तर्फबाट विद्वान उपन्यायाधिवक्ता श्री दिपक भण्डारीले करदाताले पुनरावेदन जिकिर लिएका विषयहरूमा ठूला करदाता कार्यालय तथा आन्तरिक राजस्व विभागबाट भएको निर्णय कानून तथा ऐनको परिधि भित्र नै रहेको शुरु निर्णय नै सदर गरी पाउँ भनी गर्नुभएको बहस तथा जिकिर समेत सुनियो।
९. पुनरावेदन करदाताबाट लिइएका पुनरावेदन जिकिरहरू दुवै तर्फका विद्वानहरूबाट प्रस्तुत बहस बुदाँहरू र मिसिल संलग्न कागज प्रमाणको अध्ययन गरी हेर्दा, ठूला करदाता कार्यालय ललितपुरबाट पुनरावेदन करदाताको हकमा भएको संशोधन कर निर्धारणको आदेश मिलेको छ, छैन? पुनरावेदक करदाताको जिकिर पुग्न सक्छ, सक्दैन भन्ने विषयमा निम्न बमोजिम निर्णय गर्नुपर्ने देखियो।

क) Plant and Machinery अन्तर्गत खर्च कट्टी दावीका सम्बन्धमा

करदाताको प्रस्तुत दावीका सम्बन्धमा करदाताले शुरु कार्यालयमा पेश गरेको लिखित जवाफमा Plant and Machinery मा ब्याज को अंश रहेको स्वीकार गरेको तथा त्यस्तो ब्याज रकम आयकर ऐन, २०५८ को दफा १४ अनुसार खर्च दावी गर्नु पर्नेमा सोही ऐनको दफा १९ अनुसार खर्च दावी गरेकोलाई मात्र नमिल्ने हुदाँ ब्याज बापतको हास खर्च रकम कट्टी नपाउने गरी निर्णय भएको देखिन्छ। निर्णयको क्रममा शुरु कार्यालयबाट करदाताले Plant and Machinery को लागत एकमुष्ट रूपमा हिसाब हुने, ब्याज छुट्याउनु पर्ने स्पष्ट कानूनी व्यवस्था देखिँदैन भनी उल्लेख गरेको कारणबाट करदाताले Plant and Machinery मा ब्याज को अंश रहेको स्वीकार गरेको देखियो भन्ने आधार लिएको समेत देखिन्छ। करदाताबाट जिकिर लिइएको उल्लेखित जिकिरका सम्बन्धमा ठूला करदाता कार्यालयले समेत स्वीकार गरेको तथा आयकर ऐन, २०५८ को दफा १४ बमोजिम ब्याज कट्टी गर्न पाउने अवस्था

रहेको देखिन्छ। यसर्थ करदाताको व्यवसायसँग सम्बन्धित वास्तविक ब्याज खर्च दावीलाई अन्यथा मात्र मिल्ने नदेखिदा Plant and Machinery अन्तर्गतको ब्याज खर्च कट्टी दावीलाई अमान्य गर्ने गरी शुरु कार्यालयबाट भएको निर्णय मिलेको देखिएन।

ख) कानूनी तथा सल्लाहकार खर्च कट्टी दावीका सम्बन्धमा

करदाता कम्पनीसँग सम्बन्धित कानूनी विवादका सम्बन्धमा उठेका प्रश्नहरूको निरूपणको प्रयोजनार्थ कानूनी सल्लाह लिनुपर्ने नै हुन्छ। कानूनी उपचारको लागि न्यायिक तथा अर्धन्यायिक निकायमा जानका लागि कानून व्यवसायीहरू नियुक्त गरी भुक्तानी दिनुपर्ने हुन्छ। यस परिप्रेक्षमा करदाताले कानूनी उपचारमा जाँदा कानून व्यवसायीलाई सेवा शुल्क भुक्तानी गरेको र सो बापत अग्रिम करकट्टी समेत भुक्तानी भएको देखिएको हुदाँ आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ को प्रयोजनार्थ करदाताको मागदावी बमोजिम खर्च कट्टी नपाउने गरी शुरु कार्यालयबाट भएको निर्णय मिलेको देखिएन।

ग) Stores and Spares Consumed अन्तर्गतको खर्च कट्टी दावीका सम्बन्धमा

करदाताले खर्च कट्टी दावी लिएको उल्लेखित शीर्षकका सम्बन्धमा विवेचना गर्दा, करदाताबाट पेश भएको फाइल चार्टमा उल्लेखित बेहोरामा Pool D अन्तर्गत मर्मत चार्टमा संभार खर्च दावी गरेको तथा सो खर्च उक्त वर्षको लागि हास आधारको ७% भन्दा बढी हुने गरी पुँजीकृत गरेको देखिन्छ। करदाताबाट पेश भएको Stores and Spares Consumed Domestic खर्च र imported खर्च गरी विभिन्न शीर्षकमा अलग अलग खर्च दावी गरेको देखिन्छ। यस प्रकार करदाताबाट पेश भएको फाँटबारी अध्ययनबाट Pool D अन्तर्गत मर्मत संभार खर्च शीर्षकमा आय विवरण पेश गर्दाका बखत पुँजीकृत गरिसकेकोले उक्त खर्च मर्मत संभार खर्चको सीमा भित्र गर्नुपर्नेमा सो गरेको देखिएन। तसर्थ करदाताको प्रस्तुत दावी आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ बमोजिमको हुने अवस्था नहुदाँ शुरु कार्यालयको निर्णयलाई अन्यथा मात्र मिलेन।

घ) Goods Destroyed at Stockiest अन्तर्गतको खर्च दावी सम्बन्धमा:

करदाता कम्पनीले उत्पादन गर्ने वस्तुको म्याद निश्चत अवधिसम्मका लागि हुने हुन्छ। म्यादभित्र विक्री वितरण नभएका वस्तुहरू वितरक तथा खुद्रा विक्रेताबाट फिर्ता लिई नष्ट गर्नुपर्ने प्रकृतिको भएको देखिन्छ। यसप्रकार करदाताले म्याद गुज्रेको वस्तुलाई नष्ट समेत गरिने भन्ने जिकिर लिएको देखिन्छ। विक्री नभई नष्ट भएको सामानलाई विक्री कायम भएको भनी आय आर्जनमा समाहित गर्ने मिल्ने देखिँदैन। यस अवस्थामा करदाताबाट उपभोक्ता संरक्षण ऐन, २०५४ तथा खाद्य ऐन, २०२३ को कानूनी व्यवस्था बमोजिम म्याद गुज्री नष्ट भएको वस्तुलाई खर्च कट्टी दावी गरिएको Goods Destroyed at stockiest शीर्षकको खर्च कट्टी दावीलाई अमान्य हुने गरी शुरु कार्यालयबाट भएको निर्णय कानूनसम्मत देखिएन।

ङ) भन्सार महसुल रकम दावीको खर्च कट्टी सम्बन्धमा:

प्रस्तुत जिकिरका सम्बन्धमा हेर्दा, करदाताले जुस लगायत अन्य उत्पादित वस्तुको निकासीका लागि भन्सार महसुल बापत बैंक ग्यारेन्टी राखी कच्चा सामान ल्याएको देखिन्छ। करदाताले बैंक ग्यारेन्टीबाट ल्याएको कच्चा पदार्थहरू प्रयोग गरी ११ महिनाभित्र तयारी वस्तु निकासी

गर्नुपर्नेमा सो गरेको देखिँदैन। उल्लेखित मितिमा निकासी नगरे बापत थप भन्सार महसुल तथा जरिवाना समेत तिरेको देखिन्छ। यसरी करदाताले तिरेको थप भन्सार महसुल र जरिवानालाई करदाताले कच्चा पदार्थको लागत खर्च दाबी गरेको देखिएकाले प्रस्तुत जिकिरका सम्बन्धमा शुरु कार्यालयबाट भएको निर्णय मिलेकै देखिन्छ। पुनरावेदकको जिकिर पुग्न सक्दैन।

च) विस्मिल्लाह आयल स्टोर्स र सरकार सप्लायर्सबाट भएको इन्धन खर्च सम्बन्धमा:

करदाताले उल्लिखित आपूर्तिकर्ताबाट खरिद गरी उत्पादनमा प्रयोग गरेको भनिएको इन्धनको बिल भरपाई कागजातहरूको परिक्षण हुँदा आपूर्तिकर्ताले वास्तविक कारोबार गरेको देखिँदैन भनी कर परीक्षण प्रतिवेदनमा उल्लेख गरीएको छ। साथै करदातालाई विक्री गरेको सामानको उत्पत्ति खरिद वा आयातबाट नभएको भन्ने तथ्य भन्सार विभागको तथ्याङ्क तथा अभिलेखबाट समेत देखिन्छ। यसप्रकार कारोबार नै नगरी नक्कली बिल तथा बिजकको आधारमा विस्मिल्लाह आयल स्टोर्स र सरकार सप्लायर्सबाट खरिद गरेको बिल बिजक देखाई उत्पादन लागत खर्च भन्ने जिकिर लिई आयकर ऐन, २०५८ को दफा १५ बमोजिम गरेको खर्च कट्टीलाई अमान्य हुने गरी शुरु कार्यालयबाट भएको निर्णयलाई अन्यथा भनिरहन परेन।

छ) नगद प्रवाहमा विवरणमा भएको गणितिय त्रुटीका सम्बन्धमा:

प्रस्तुत पुनरावेदन जिकिरका सम्बन्धमा हेर्दा, करदाता कम्पनीले कारोबार तथा व्यवसाय सञ्चालन गर्नको लागि बैंकबाट ऋण रकम लिई रितपूर्वक ब्याज समेत तिरेको देखिन्छ। करदाताबाट बैंकलाई जति ब्याज तिरेको छ। सोही बमोजिमको ब्याज खर्च दाबी गरेको देखिन्छ। यसरी Cash flow मा भएको अङ्कको सामान्य त्रुटीको कारणबाट उत्पन्न परिस्थितिबाट करको दायित्व घटे वा बढि हुने नहुँदा यस शीर्षक अन्तर्गत ब्याज खर्चलाई करयोग्य आयमा समावेश गर्ने गरी शुरु कार्यालयबाट भएको निर्णय मिलेको नदेखिँदा बदर हुने ठहर्छ।

१०. यसमा स्थायी लेखा नं. ३०००२०३७५ भएका पुनरावेदक करदाता डाबर नेपाल प्रा.लि.को आ.व ०६७/०६८ को आयकर निर्धारण सम्बन्धमा ठूला करदाता कार्यालयबाट मिति २०७०/०४/२८ मा भएको निर्णय सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागबाट मिति २०७०/०९/२८ मा भएको निर्णय मध्ये Stores and spares consumed, थप भन्सार महशुल तथा विस्मिल्लाह आयल स्टोर र सरकार सप्लायर्सबाट खरिद भएको इन्धन खर्चका सम्बन्धमा मिलेकै देखिए पनि Plant and Machinery को हास खर्च, Goods destroyed at stockiest खर्च, कानूनी तथा सल्लाहकार खर्च र नगद प्रवाह विवरणमा भएको गणितिय त्रुटीका सम्बन्धमा मिलेको नदेखिँदा सो हदसम्म केही उल्टी हुने ठहर्छ। अरुमा तपसिल बमोजिम गर्नु।

तपसिल खण्ड

माथी ठहर खण्डमा उल्लेख भए बमोजिम पुनरावेदक करदाता डाबर नेपाल प्रा.लि को आ.व. ०६७/०६८ को आयकर निर्धारणको सम्बन्धमा ठूला करदाता कार्यालयबाट मिति २०७०/०४/२८ को निर्णय र निर्णय सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागबाट मिति

२०७०/०९/२८ मा भएको निर्णयमा Plant and Machinery को व्याज खर्च, Goods destroyed at stockiest खर्च, कानूनी तथा सल्लाहकार खर्च र नगद प्रवाह विवरणमा भएको गणितिय त्रुटीका सम्बन्धमा खर्च कट्टी दावी अमान्य गरेको निर्णय सो हदसम्म मिलेको नदेखिँदा उल्टी हुने ठहरेकोले पुनरावेदकले पुनरावेदन गर्दा धरौटी राखेको रकमबाट एकिन हिसाब गरी पुनरावेदक करदातालाई सो हदसम्मको रकम फिर्ता दिनु वा अर्को वर्षको तिर्नुपर्ने कर रकममा मिलान गरिदिनु भनी शुरु कार्यालयलाई लेखी पठाईदिनु..... १

सरोकारवालाले फैसलाको नक्कल माग गरे कानून बमोजिम लाग्ने दस्तुर लिई नक्कल दिनु..... २

फैसलाको प्रतिलिपी सहितको जानकारी बिशेष सरकारी वकिलको कार्यालय काठमाण्डौलाई दिनु..... ३

प्रस्तुत फैसलाको विद्युतिय प्रति अपलोड गरी यस मुद्दाको दायरीको लगत कट्टा गरी मिसिल नियमानुसार गरी बुझाईदिनु..... ४

विनोद शर्मा
(अध्यक्ष)

उक्त रायमा मेरो सहमती छ।

राजेन्द्र पौडेल
(राजस्व सदस्य)

लेखा सदस्य श्री पुष्प प्रसाद गुरागाईंको फरक राय

- १) यसमा ठूला करदाता कार्यालय हरिहरभवन, ललितपुरबाट भएको मिति २०७०।०४।२८ को निर्णय र आन्तरिक राजस्व विभागबाट मिति २०७०।०९।२८ मा भएको निर्णय उपर आयकर ऐन, २०५८ को दफा ११६ तथा राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ६ बमोजिम न्यायाधिकरणको क्षेत्राधिकार अन्तर्गत पर्ने प्रस्तुत मुद्दा दर्ता गर्दा लाग्ने धरौटी सम्बन्धमा ऐ ऐनको दफा ९ को उपदफा (१) बमोजिम पुनरावेदन दर्ता गर्दा राख्नु पर्ने धरौटी रकम निर्धारित रु.६,६७,५१,५२८।३८ कर रकमको राख्नु पर्ने आधा रकम भन्दा बढी धरौटी दाखिला गरेको छ भनी पुनरावेदकको पुनरावेदन पत्रमा खुलाई दर्ताका लागि स्नेस्तेदारबाट स्वीकृत भई दर्ता भएको प्रस्तुत मुद्दाको पुनरावेदन दर्ता गर्दा लाग्ने धरौटी सम्बन्धमा संक्षिप्त तथ्य एवं ठहर यस प्रकार रहेको छ:-
- २) आयकर ऐन, २०५८ बमोजिम शुरु कार्यालयबाट निर्धारित थप करको ५० प्रतिशत रकम र जरिवानाको रकम त्यस्तो निर्धारण गर्ने वा जरिवाना गर्ने अधिकृतले तोकिएको कार्यालयमा धरौटी नराखी पुनरावेदन लाग्ने छैन भन्ने व्यहोरा राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ९ को उपदफा (१) को (क) मा स्पष्ट उल्लेख गरकोछ । सो व्यवस्था बमोजिम राखिने धरौटी आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०६४ को नियम ६२, हाल आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व

नियमावली, २०७७ को नियम ६३ बमोजिमको धरौटी खातामा दाखिला गरी पुनरावेदन दर्ता गर्दाका बखत राखिएको धरौटीको गोश्वारा र व्यक्तिगत धरौटी खातामा अभिलेखाङ्कन गरी अद्यावधिक गरी राख्नु पर्ने हुन्छ । आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०६४ को नियम ६३ हाल आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ६२ को देहाय खण्ड (क) मा नेपाल सरकारलाई बुझाउनु पर्ने राजस्व अग्रिम रूपमा बुझाउन र खण्ड (ख) मा नेपाल सरकारलाई बुझाउनु पर्ने राजस्व कति बुझाउनु पर्ने भन्ने निर्णय नहुँदै त्यस्तो राजस्व रकम अग्रिम रूपमा बुझाउनु परेमा धरौटीको रूपमा राख्नु पर्ने उल्लेख छ ।

- ३) प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि निवेदन दिँदा आयकर ऐन, २०५८ को दफा ११५ को उपदफा (६) मा तोकिए बमोजिम मिति २०७०।०६।२२ गते दाखिला भएको रु.४७,६०,०००/- तथा आयकर ऐन, २०५८ को दफा ९४ बमोजिमको आर्थिक वर्ष २०६७/६८ को तोकिएको वार्षिक किस्ता प्रतिशत अनुसार मिति २०६७।९।२८ मा प्रथम किस्ताको रु.१,७५,००,०००/-, मिति २०६७।१२।३० मा दोश्रो किस्ताको रु.१,५०,००,०००/-, मिति २०६८।०३।३० मा तेश्रो किस्ताको रु.१,००,००,०००/-, मिति २०६८।०९।२८ मा मिलान गर्न पाउने विभिन्न रकमहरू भौचर नं ४६५३०६५९ को भनिएको रु.५५,२३,०८५/-, आर्थिक वर्ष २०६३/६४ को बढी भएको कर रु.४०,५७,७१८।९९, नेपाल एयरलाइन्स कर्पोरेशनले दाखिला गरेको टिडिएस रु.६५,२३९/-, नेपाल बैंकबाट अग्रिमकर कट्टी दाखिला रु.३,५२,८७३।६५ र प्रशासकीय पुनरावलोकनकालागि निवेदन दिँदा मिति २०७०।०६।२२ मा दाखिला भएको रु.४७,६०,०००/- समेत सर्वसञ्चित कोषमा दाखिला हुने रु.५,७२,५८,९१६।६४ बाहेक राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ९ को उपदफा (१) बमोजिम अनिवार्य रूपमा राख्नु पर्ने धरौटी दाखिला गरेको प्रमाणित बैंक भौचर वा निस्सा संलग्न गराएर मात्र पुनरावेदन दर्ता गर्नु पर्नेमा मिति २०७६।०९।१६ मा पुनरावेदन दर्ता भएको प्रस्तुत मिसिलमा संलग्न भएको पाइएन ।
- ४) राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ९ को उपदफा (१) मा उल्लेख भए अनुसार पुनरावेदन दर्ता गर्दा राख्नु पर्ने धरौटी रकम सन्दर्भमा सम्मानित सर्वोच्च अदालतमा सूर्य टोवाको कम्पनी प्रा.लि.को तर्फबाट सञ्चालक हर्ष एम दर र ऐ. कम्पनीको शेयरवाला शशीराज पाण्डे समेत विरुद्ध राजस्व न्यायाधिकरण काठमाण्डौ समेत भएको राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ९ को उपदफा (१) को खण्ड (ख) को व्यवस्था संविधानको धारा ७३ समेतसँग बाझिएकोले धारा ८८ को उपधारा (१) अनुसार अमान्य र बदर घोषित गरिपाउन भनी दिएको रिट नं २०६३-WS-००१३, २०६३-WS-००१४, २०६३-WS-००१५, २०६३-WS-००१६ र २०६३-WS-००१७ समेतका रिट निवेदनमा "राजस्व न्यायाधिकरणका श्रेस्तेदारको मिति २०६४।१२।८ को दरपीठ आदेश र उक्त दरपीठ सदर गरेको राजस्व न्यायाधिकरणको आदेश बदर गरी विना धरौटी पुनरावेदन पत्र लिई कानून बमोजिम निर्णय गर्नु भन्ने राजस्व न्यायाधिकरणका नाउँमा परमादेश जारी गरी पाऊँ, अन्तःशुल्क ऐन, २०५८ को दफा २३ मा महानिर्देशकको निर्णय उपर पुनरावेदन गर्दा धरौटी राख्नु पर्ने कुनै कानूनी व्यवस्था नगरिएको तथा ऐनको दफा २४ ले यस ऐनलाई अन्य कानून भन्दा माथिल्लो स्तरमा राखेकोले ऐनको सर्वोच्चताका आधारमा पनि धरौटी राख्नु पर्ने राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ९ को उपदफा (१) खण्ड (ख) को व्यवस्था संविधानको धारा ७३ समेत सँग

बाझिएकोले धारा ८८ को उपधारा (१) अनुसार अमान्य र बदर घोषित गरी प्रस्तुत निवेदनलाई अग्राधिकारमा पेशी चढाई पाउँ” भन्ने दावी रहेकोमा सो दावीका सम्बन्धमा सम्मानित सर्वोच्च अदालतको मिति २०६६।१२।१९ मा "संविधानमा रहेको 'कानून बमोजिम बाहेक कर लगाउन वा ऋण लिन नपाइने' भन्ने वाक्यांशसँग बाझिएको भन्ने देखिन आएन, अमान्य र बदर घोषित गरीपाउँ भनी दावी लिएको राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ९ को उपदफा (१) को व्यवस्था संविधानको कुनै पनि प्रावधानसँग बाझिएको नदेखिँदा सो हदसम्म प्रस्तुत निवेदन खारेज हुन्छ” भन्ने आदेश भई रिट निवेदन खारेज भई ऐनको दफा ९ को कानूनी व्यवस्थाको संवैधानिक परीक्षण समेत भएको छ।

५) यसै गरी राजस्व न्यायाधिकरण काठमाण्डौमा पुनरावेदन दर्ता नं ०७५-RB-०२३० आयकर (२०७०/०७१) दर्ता भएको आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०१ को उपदफा (१) बमोजिम लक्ष्मी स्टिल्स प्रा.लि. को संशोधित कर निर्धारण भई थप कर निर्धारण भएकोमा राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ९ को उपदफा (१) बमोजिमको धरौटी राखी पुनरावेदन गर्नु पर्नेमा मिसिलमा संलग्न दाखिला भौचर तथा आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०२ बमोजिमको सूचना पत्र समेतका विवरणहरूका आधारमा रु. ५१,७८,७४६।७० नपुग भएको देखिएको धरौटी रकम १५ दिनभित्र जम्मा गर्न लगाई आदेश बमोजिमको काम सम्पन्न भएपछि वा अवधि नाघेपछि नियमानुसार पेश गर्ने भन्ने यसै न्यायाधीकरणबाट आदेश भएको छ। सो आदेश उपर लक्ष्मी स्टिल्स प्रा.लि.ले सर्वोच्च अदालतमा दायर रिट नं. ०७७-WO-००४२ को निवेदन उपर मिति २०७७।४।१६ मा सर्वोच्च अदालतबाट जारी भएको उत्प्रेषण आदेश अनुसार सो मुद्दाको हकमा आयकर ऐन, २०५८ बमोजिम अनिवार्यरूपमा दाखिला गर्नु पर्ने ऐनको दफा ९४, ९९, १००, १०१ र दफा ११५ को उपदफा (६) मा तोकिए अनुसार समेत कर राजस्व खातामा दाखिला गरी आय विवरण साथ दाखिला भएको देखिएको रु. ७६,३५,६१४।- भएको सन्दर्भमा हेर्दा मिति २०७६।११।१२ को (शुल्क र व्याजलाई जरिवाना मानी सो रकमको राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ९ को उपदफा (१) को खण्ड (क) बमोजिम शतप्रतिशत धरौटी माग गर्दा ५० प्रतिशत मात्र धरौटी राख्न पाउनु पर्ने भनी भएको विवाद) विवादित आदेशको यथावत कार्यान्वयन भएमा निवेदकलाई अपूरणीय क्षति पुग्न जाने देखिएकोले उक्त विवादको निरोपण नहुँदासम्म राजस्व न्यायाधिकरणमा परेको पुनरावेदन सम्बन्धी काम कारवाही नरोक्नु, पुनरावेदन दर्ता र सुनुवाई प्रकृया अगाडि वढाउनु भन्ने उक्त निवेदनमा भएको सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट उत्प्रेषण आदेश भएको छ।

६) सर्वोच्च अदालतबाटै ०७२-RB-०४७० आयकर (२०६१।६२) पुनरावेदक ठूला करदाता कार्यालय प्रत्यर्थी सूर्य नेपाल प्रा.लि. विरुद्धको मुद्दामा मिति २०७४।१०।२९ गते भएको फैसला अनुसार "राजस्व न्यायाधिकरणले गरेको आयकर ऐन, २०५८ को दफा ११५ को उपदफा (६) बमोजिमको प्रक्रिया पुरा गर्नु नपर्ने भनी गरेको व्याख्या कार्यविधि कानूनको सिद्धान्त विपरीत हुन्छ। कारवाही हुँदाका बखत कार्यान्वयनमा नै नरहेको कानूनी व्यवस्था आकर्षित हुने भनी राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाण्डौबाट भएको फैसलालाई न्यायोचित भन्न मिलेन। अतः विवेचित तथ्य सिद्धान्त एवं प्रमाणको आधारमा आयकर ऐन, २०५८ को दफा ११५ उपदफा (६) को व्यवस्था आर्थिक अध्यादेश २०६१।६२ बाट खारेज भई धरौटी राख्ने व्यवस्था नगरेकोले आन्तरिक राजस्व विभागको निर्णय

बदर गरी अब जो जे बुझनु पर्छ बुझी पुनः यकिन निर्णय गर्नु भनी राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाण्डौबाट भएको फैसलालाई कानूनसम्मत मान्न मिलेन। उक्त फैसला बदर भई उल्टी हुने ठहर्छ" भनिएको छ।

- ७) प्रस्तुत मुद्दाको पुनरावेदन दर्ता गर्दाका वखत राख्नु पर्ने धरौटी दाखिला भएको नदेखिएको सन्दर्भमा पुनरावेदक तथा प्रत्यर्थी तर्फका विद्वानलाई म लेखा सदस्यबाट धरौटी रकम दाखिला भएको देखिएन भनि प्रष्ट पार्न अनुरोध गर्दा पुनरावेदकको तर्फका विद्वान अधिवक्ता श्री नारायण नेपालबाट निर्धारित गरेको तोकिए अनुसारको रकम अग्रिम दाखिला भएकोले सोको आधारमा पुनरावेदन दर्ता भएको हो भन्ने बहस र प्रत्यर्थी तर्फका विद्वान उपन्यायाधिवक्ता श्री दिपक भण्डारीबाट राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ९ को उपदफा (१) बमोजिम पुनरावेदन दर्ता गर्दा राख्नु पर्ने विवादित कर रकमको ५० प्रतिशतले हुने धरौटी रकम दाखिला गरेको देखिएन। सो सम्बन्धमा सम्मानित इजलासबाट यकिन गरी नियमानुसार हुने नै छ भन्ने बहस समेत सुनियो ।
- ८) उल्लिखित सर्वोच्च अदालतबाट रिट नं. ०७२-RB-०४७० आयकर (२०६१।६२) र माथि उल्लिखित रिट नं २०६३-WS-००१३ समेतका रिट निवेदनमा भएको फैसलाका आधारमा प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि निवेदन दिँदा आयकर ऐन, २०५८ को दफा ११५ को उपदफा (६) मा तोकिए बमोजिमको रकम दाखिला गरेपछि मात्र प्रशासकीय पुनरावेदन लाग्ने र राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ९ को उपदफा (१) बमोजिमको धरौटी जम्मा गरेपछि मात्र प्रशासकीय पुनरावलोकनको निर्णयको विरुद्धमा राजस्व न्यायाधिरणमा मुद्दा लाग्ने व्यवस्था भएकोले ऐनमा स्पष्टरूपमा तोकिएको र सम्मानित सर्वोच्च अदालतका उल्लिखित फैसलामा उल्लेख भए अनुसार नै कर रकम र धरौटी रकम दाखिला भएको प्रमाण संलग्न गराएर मात्र दर्ता प्रकृया अगाडि बढाउनु पर्ने देखिन्छ। अतः सर्वोच्च अदालतको मिति २०६६।१२।१९ को आदेशबाट समेत संवैधानिक परीक्षण भई सदर ठहरिएको राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ९ को उपदफा (१) “प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि यस ऐन अन्तर्गत न्यायाधिकरणमा वा उच्च अदालतमा पुनरावेदन गर्दा देहाय बमोजिम धरौट नराखी पुनरावेदन लाग्ने छैन” भन्ने व्यवस्था रही ऐ को खण्ड (क) मा आयकर तर्फ राख्नु पर्ने विवादरहित कर बाहेकको थप निर्धारित (कर, शुल्क, व्याज र जरिवाना) विवादित कर रु.१,४२,७१,८०५।१९ को ५० प्रतिशतले हुने धरौटी रु.७१,३५,९०२।६० दाखिला भएको मिसिल संलग्न कागजातबाट नदेखिएकोले धरौटी दाखिलाको सकल बैक भौचर वा निस्सा १५ दिनभित्र पुनरावेदकलाई पेश गर्न लगाई सो आदेश बमोजिमको काम सम्पन्न भएपछि वा सो अवधि नाघेपछि नियमानुसार पेश गर्ने आदेश गर्नु उपयुक्त हुने राय म लेखा सदस्यबाट मिति २०७७।१०।०६ गते इजलासमा राय व्यक्त गरेकोमा सो रायमा असहमति जनाउँदै माननीय अध्यक्ष र राजस्व सदस्यबाट पुनरावेदन नं ०७६-RB-००८५ को आयकर मुद्दामा मिति २०७७।१०।६ मा भएको आदेश अनुसार नै कुल निर्धारित गरेको ५० प्रतिशतले हुने रकम भन्दा वढी रकम दाखिला भएको देखिएकोले बोलिरहनु परेन भन्ने आदेश नै बहुमत सदस्यको राय व्यक्त गरी फैसला गर्ने निर्णय भएकोले उक्त राय ठहरमा सहमत हुन सकिएन।
- ९) अतः आयकर ऐन, २०५८ को दफा ९४ र ११५ को उपदफा (६) मा तोकिए बमोजिम दाखिला भएको कर वापतको रु.५,७२,५८,९१६।६४ मात्र जम्मा भएको सम्लग्न फोटोकपी भौचर तथा

सूचना पत्रमा उल्लेखित विवरणबाट देखिएकोले राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ९ को उपदफा (१) बमोजिम पुनरावेदन दर्ता गर्दा राख्नु पर्ने धरौटी सम्बन्धमा आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०६४ को नियम ६२, सर्वोच्च अदालतबाट रिट नं २०६३-WS-००१३ समेतका रिट निवेदन र मुद्दा नं. ०७२-RB-०४७० आयकर (०६१।६२) का फैसलामा भएको व्याख्या, विश्लेषण र प्रतिपादित सिद्धान्त तथा ठहर समेत बमोजिम पनि अनिवार्य रूपमा राख्नु पर्ने देखिएको धरौटी नराखेको यस मुद्दामा माननीय अध्यक्ष र राजस्व सदस्यबाट भएको केही उल्टी हुने ठहर सहितको रायमा सहमत हुन नसकी देहाय बमोजिम फरक राय लेखेकोछु:-

आयकर ऐन, २०५८ को दफा ९४ अनुसार दाखिला गर्नु पर्ने किस्ताको रकम आय विवरण अनुसार नपुग भएमा प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि दफा ११५ उपदफा (१) बमोजिम निवेदन दिँदा दफा ११५ को उपदफा (६) बमोजिम अनिवार्य दाखिला गर्नु पर्ने रकम र अग्रिम दाखिला तथा आर्थिक वर्ष २०६३/६४ बाट सरेर आएको बढी दाखिला भएको कर राजस्व रकम सहित हालसम्म सो आर्थिक वर्षको लागि कुल रु.५,७२,५८,९१६।६४ मात्र सर्वसञ्चित कोषमा दाखिला भएको मिसिल संलग्न फोटोकपी भौचर तथा विवरणबाट देखिएको छ। सो कर रकम बाहेक पुनरावेदन दर्ता गर्दाका बखत अनिवार्य रूपमा दाखिला पर्ने राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ९ बमोजिमको धरौटी रकम दाखिला गरेको पाइएन। आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०२ बमोजिमको सूचनापत्रमा उल्लेख गरिए अनुसारको थप निर्धारित कर रु.१,४२,७१,८०५।१९ को ५० प्रतिशतले हुने रु.७१,३५,९०२।६० धरौटी नराखेको अवस्थामा पुनरावेदन पत्र दर्ता भएको देखिएको प्रस्तुत मुद्दा राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ९ को उपदफा (१) बमोजिम खारेज हुने ठहर्छ। नियमानुसार गर्नु।

(पुष्प प्रसाद गुरागाईं)

लेखा सदस्य

फैसला तयारीमा सहयोग गर्नुहुने:-

शाखा अधिकृत: श्री प्रमोद रिजाल

टिपोट गर्ने: ना.सु.श्री हेमन्त फुयाँल

ईति सम्बत् २०७७ साल माघ १४ गते रोज ४ शुभम् -----